

prof. dr hab. Bogdan Dziworski

10.09.2025 r. Warszawa

Szkoła Filmowa im. K. Kieślowskiego

Uniwersytet Śląski

Recenzja rozprawy doktorskiej pani magister Joanny Chorzępa

W związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinę sztuki filmowe i teatralne wszczętym przez Radę Wydziału Operatorskiego i Realizacji Telewizyjnej Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej im. L. Schillera w Łodzi

Rozprawa doktorska autorstwa mgr Joanny Chorzępy jest zwieńczeniem drogi zawodowej i naukowej, która od początku koncentruje się na muzyce i dźwięku. Już wczesny etap edukacji – ukończenie szkoły muzycznej II stopnia w klasie fletu poprzecznego – wskazuje na solidne przygotowanie praktyczne w zakresie wykonawstwa muzycznego. Następnie studia w Akademii Filmu i Telewizji w Warszawie na kierunku realizacja dźwięku oraz muzykologia na Uniwersytecie Warszawskim (wzbogacona o pobyt w Université Paul-Valéry III w Montpellier, słynącej z interdyscyplinarnego podejścia do sztuk) poszerzyły jej horyzonty zarówno w wymiarze teoretycznym, jak i praktycznym.

Analizując dorobek doktorantki, można z pełnym przekonaniem stwierdzić, że jest to osoba głęboko zafascynowana dźwiękiem i muzyką, konsekwentnie badająca ich istotę z różnych perspektyw: artystycznej, teoretycznej i technicznej. Istotny etap kariery zawodowej Joanny Chorzępy związany jest z Narodowym Instytutem Fryderyka Chopina, co dodatkowo świadczy o jej kompetencjach w pracy z muzyką najwyższej próby.

Na szczególne podkreślenie zasługuje wybór miejsca realizacji doktoratu. Choć naturalną kontynuacją ścieżki naukowej wydawały się studia doktoranckie w zakresie muzykologii, autorka świadomie zdecydowała się na Państwową Wyższą Szkołę Filmową, Telewizyjną i Teatralną im. Leona Schillera w Łodzi. Ten wybór dowodzi odwagi badawczej, ale też pragnienia pogłębienia refleksji nad muzyką w kontekście praktycznym i twórczym – w filmie, telewizji i sztukach audiowizualnych.

Część teoretyczna rozprawy została podzielona na trzy rozdziały, które w przejrzysty sposób ukazują sposób myślenia oraz ewolucję twórczą doktorantki. W rozdziale pierwszym Joanna Chorzępa podejmuje próbę zdefiniowania problemu przekazu dzieła twórczego, odwołując się do refleksji takich myślicieli jak Martin Heidegger, Roman Ingarden, Marcel Duchamp czy Jacques Derrida. Szczególnie interesujący jest akcent położony na kategorię współuczestnictwa, którą autorka interpretuje poprzez myśl Hansa-Georga Gadamera. To ujęcie ma istotne znaczenie nie tylko dla wymiaru teoretycznego, ale również dla późniejszych rozważań związanych z realizacją telewizyjną i praktyką sceniczną w szeroko rozumianych dziełach audiowizualnych.

Tak zakomponowany wstęp pełni podwójną funkcję: z jednej strony osadza pracę w tradycji filozoficzno-estetycznej, z drugiej natomiast stanowi fundament dla analizy praktycznych aspektów twórczości podejmowanych przez autorkę w dalszych partiach rozprawy.

Drugi rozdział koncentruje się na historii realizacji telewizyjnych – od pierwszych prób, poprzez własne doświadczenia autorki, aż po jej najnowsze realizacje. Joanna Chorzępa przedstawia tu zarówno założenia estetyczne, jak i praktyczne, ukazując szerokie spektrum odniesień. Szczególną uwagę poświęca problematyce wiernego przekazu muzycznego, a także własnym badaniom nad immersyjnością, prowadzonym w ramach projektu w Szkole Filmowej pod kierunkiem promotora dr hab. Dariusza Kamińskiego. Jednocześnie akcentuje znaczenie powrotu do klasycznych metod rejestracji, którym nadaje indywidualny rys poprzez świadome, wrażliwe podejście do kadrowania, montażu i kształtowania frazy muzycznej.

Na uwagę zasługuje szczegółowy opis procesu przygotowania do transmisji: od analizy partytury, poprzez projektowanie rozmieszczenia kamer, rozmowy z artystami, aż po kwestie scenograficzne. Ta wielowarstwowa perspektywa ujawnia wyjątkowo szerokie kompetencje doktorantki, łączącej wiedzę muzykologiczną z praktyką realizatorską. Autorka ukazuje również różnice w podejściu do koncertów transmitowanych w czasie pandemii, co stanowi ważny głos w dyskusji o ewolucji współczesnych form uczestnictwa w kulturze.

Kulminacyjnym punktem rozdziału jest omówienie dzieła artystycznego zrealizowanego w Bazylice św. Krzyża, które stanowi zasadniczą część rozprawy doktorskiej. Warto podkreślić, że mimo początkowo formalnego charakteru pracy w instytucji państwowej, Joanna Chorzępa aktywnie współpracowała z czołowymi polskimi dokumentalistami – Tomaszem Wolskim, Piotrem Stasiakiem, Pawłem Chorzepą – artystami słynącymi z wyczulenia na obserwację i kompozycję kadru. Połączenie tych inspiracji z własną wrażliwością muzyczną, przejawiającą się w dbałości o rytm, melodyjność i harmonię obrazu, zaowocowało dziełem niezwykle interesującym i – co autorka sama podkreśla – wymagającym dużej odwagi twórczej.

Zwieńczeniem drugiego rozdziału (a zarazem płynnym przejściem do kolejnej części) jest opis szeregu mniejszych realizacji koncertowych i muzycznych, które autorka z powodzeniem podejmowała równolegle. Te przykłady ukazują jej wszechstronność i otwartość na różnorodne formaty realizacyjne. Każdorazowo Joanna Chorzępa stara się dostosować język realizacji do specyfiki dzieła, co stanowi o dojrzałości jej warsztatu.

Trzeci rozdział poświęcony został fascynacji oraz pracy Joanny Chorzępy w roli producentki i kierowniczki produkcji przy filmach dokumentalnych, w których muzyka odgrywa rolę centralną. Autorka opisuje swoje doświadczenia przy nagradzanym „Festiwalu” w reżyserii Anny Gawlity i Tomasza Wolskiego, a także przy „Pianoforte” Jakuba Piątka – filmie wyróżnionym międzynarodową nagrodą Emmy. W obu przypadkach muzyka staje się nie tylko tematem, lecz także bohaterem opowieści, a rola doktorantki w procesie ich powstawania jawi się jako współkształtująca ostateczny kształt dzieła.

Najwyraźniejszym wyrazem tej fascynacji jest jednak film krótkometrażowy „Stroiciele” w reżyserii Pawła Chorzępy. To właśnie tutaj temat dźwięku, jego rejestracji, a także opowieści o nim samym, osiąga swoje najpełniejsze uosobienie. Rozdział ten jednoznacznie wskazuje, że doktorantka konsekwentnie łączy doświadczenie teoretyczne, praktyczne i organizacyjne, co pozwala jej spojrzeć na dzieło audiowizualne w sposób całościowy.

Wracając do dzieła artystycznego, jakim jest realizacja telewizyjna „Requiem c-moll” Luigię Cherubiniego oraz „Te Deum” Karola Kurpińskiego, należy podkreślić, że stanowi ono wyraz w pełni autorskiego podejścia do kreacji telewizyjnej. Nie jest to standardowa rejestracja koncertu, lecz realizacja o wyrażnie oryginalnym charakterze, począwszy od sposobu kadrowania, poprzez montaż, barwę i światło. Jak sama autorka podkreśla w drugim rozdziale pracy, jej celem było podążanie za muzyką, ale bez dosłownego jej ilustrowania.

Pomimo licznych trudności produkcyjnych, które doktorantka szczegółowo opisuje, efekt finalny należy ocenić jako wyjątkowy. Na wysoką jakość przedsięwzięcia wpłynęła z pewnością współpraca z wybitnymi operatorami filmowymi związanymi z dokumentem, ale należy zauważyć, że to właśnie Joanna Chorzępa wykazała się umiejętnością zgromadzenia i odpowiedniego doboru zespołu, który umożliwił powstanie dzieła tej rangi. Realizacja ta wyróżnia się zdecydowanie na tle klasycznych rejestracji koncertowych i można stwierdzić z pełnym przekonaniem, że mamy do czynienia z dziełem oryginalnym, które w znaczący sposób poszerza rozumienie telewizyjnych form prezentacji muzyki.

Biorąc pod uwagę powyższe, rozprawę i realizację doktorską mgr Joanny Chorzępa, stwierdzam iż spełnia ona wymagania określone w Art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawno o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (tj. Dz. U. Z 2021 r. poz. 478 ze zm.) i rekomenduję ją do uzyskania stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne.

